

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 965/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen suomalaisten turvallisuuden takaamisesta ja terrorismin torjunnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sofia Vikmanin /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 965/2020 vp:

Miten hallitus varmistaa, että suomalaisten turvallisuus ei vaarannu, kun Isisin kalifaattia rakentamaan lähteneitä aikuisia on haettu Suomeen ja

mihin toimiin hallitus ryhtyy, jotta viranomaisten, kuten poliisin, Suojelupoliisin ja lastensuojelun, riittävät toimivaltuudet ja resurssit varmistetaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

On meidän kaikkien etu, että konfliktialueilta palaavat lapset ja aikuiset kotoutuvat suomalaiseen yhteiskuntaan. Asia vaatii vuosien pitkäjänteistä ja suunnitelmallista moniammatillista viranomaisyhteistyötä. Konfliktialueilta palanneiden lasten ja äitien tukena ovat Suomessa lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kokonaisuus. Kysymys on paitsi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista myös muun muassa opetustoimen ja erityisesti koulunkäyntiin liittyvistä palveluista. Pitkäaikainen oleskelu vankilamaisissa olosuhteissa syyrialaisella leirillä ei tue suomalaislasten kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan. Siksi lasten mahdollisimman pikainen palauttaminen kotimaahan on myös radikalisaation ehkäisyn ja lasten edun mukaista.

Palaajan mahdollinen turvallisuusuhka Suomessa arvioidaan jokaisen palaajan osalta erikseen. Poliisihallinnossa on vakiintuneet toimintamallit uhkien arvioinnissa huolta aiheuttavien henkilöiden suhteen. Poliisi on kehittänyt toimintaansa uhkien käsittelyssä viimeisen 10 vuoden aikana. Suojelupoliisi, Keskusrikospoliisi ja paikallispoliisi tekevät uhkien käsittelyssä tiivistä yhteistyötä erilaisten uhkien torjumiseksi. Keskusrikospoliisissa toimii nykyisin osana perustoimintaa valtakunnallinen uhka-arviotoiminto. Paikallispoliisi vastaa oman alueensa uhkatilanteiden ennalta estämisestä, hoitamisesta ja seurannasta. Avoimissa yhteiskunnissa, toimivaltuudet ja resurssit huomioiden, viranomaisten keinot ihmisten valvontaan ovat kuitenkin luonnollisesti rajalliset ja lainsäädännöllä tarkkaan rajatut.

Hallitus jatkaa vuonna 2019 julkaistun kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisyn toimenpideohjelman toteuttamista, joka ohjaa ennaltaehkäisevää työtä kansallisesti ja kansainvälisesti. Voimavarojen kohdentaminen väkivaltaa ennalta estävään työhön on taloudellisesti kannattavaa, sillä marginalisoitumisella, syrjäytymisellä ja radikalisoitumisella on niiden ehkäisyä selvästi suurempi yhteiskunnallinen hinta. Siksi radikalisoitumisen ennalta ehkäisy ja torjunta ei ole yksin turvallisuusviranomaisten tehtävä. Sosiaali- ja terveystoimi, opetustoimi, kun-

nat, yksityiset järjestöt, yhteisöt sekä perheenjäsenet ja muu lähipiiri ovat avainasemassa. Lastensuojelun osalta on huomattava, että lastensuojelun asiakkuus edellyttää aina palvelutarpeen arviointia ja lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Lapsen ja perheen tilanne arvioidaan yksilöllisesti sen mukaan, mitä tilanne ja muuttuneet olosuhteet Suomessa edellyttävät. Mikäli lapsi katsotaan olevan lastensuojelun tarpeessa, tulevat lastensuojelulain mukaiset palvelut ja toimenpiteet kyseeseen niiden toimivaltuuksien ja edellytysten rajoissa, mitä lastensuojelulaki mahdollistaa.

Oikeusministeriön asettama työryhmä antoi mietintönsä 16.6.2020 terrorismirikosten sääntelyn ajankäytöstä ja vastaavuudesta vertailumaiden sääntelyn kanssa. Työryhmä arvioi tekemänsä kansainvälisen vertailun perusteella, että terrorismirikoksia koskevat rangaistussäännökset ovat Suomessa yleisesti ottaen kattavia keskeisiin vertailuvaltioihin verrattuna. Tämä koskee myös terroristijärjestöihin ja -ryhmiin liittyviä rikoksia. Työryhmä ehdotti kuitenkin sääntelyn riittävän kattavuuden varmistamiseksi ja vertailuvaltioidenkin lainsäädäntöihin perustuen, että terroristiryhmän toimintaan osallistuminen säädetään rangaistavaksi nykyistä laajemmin. Lisäksi uutena rikoksena työryhmä ehdotti säädettäväksi rangaistavaksi terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen. Se tapahtuisi esimerkiksi joukkotiedotusvälineitä tai sosiaalista mediaa käyttäen tai väkijoukossa ja sisältäisi kehotuksen tai houkuttelun värväytyä terroristiryhmään tai tehdä terrorismirikos. Työryhmä myös ehdotti näihin ehdotuksiin liittyviä muutoksia salaisia pakkokeinoja ja poliisin salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin säännöksiin. Työryhmän mietintö oli lausuntokierroksella, lausuntopalaute on otettu huomioon mietintöön perustuvan hallituksen esityksen valmistelussa.

Poliisissa on vakiintuneet toimintamallit terrorismin torjunnassa. Kansallisen terrorismitorjunnan strategian mukaisesti terrorismirikoksia ennalta estetään ja paljastetaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Poliisi seuraa jatkuvasti turvallisuuden tilannekuvaa. Mahdollisesti ilmeneviin uhkiin varaudutaan poliisin käytettävissä olevilla toimivaltuuksilla. Jokaisesta rikosoikeudellisen vastuun täyttävästä (15 vuotta tai vanhempi) alueelta palaavasta henkilöstä tehdään esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 §:n 2 momentin tarkoittama esiselvitys. Esiselvityksen tekee Keskusrikospoliisi. Mikäli esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin tarkoittama syytä epäillä -kynnys ylittyy, toimitetaan normaaliin tapaan esitutkinta huomioiden sitä ohjaavat esitutkintalain 4 luvussa määritellyt periaatteet. Esitutkinnan aloittamisesta neuvotellaan valtakunnansyyttäjän toimiston kanssa. Tämä on vakiintunut käytäntö niissä tilanteissa, joissa epäilty rikos on tapahtunut ulkomailla. Mahdollisen esitutkinnan valmistumisen jälkeen syyttäjä suorittaa syyteharkinnan itsenäisesti ja riippumattomasti syyttäjälaitoksesta annetun lain (32/2019) 10 §:ssä määritellyn toimivalan mukaisesti.

Vuonna 2021 jatketaan poliisimiesten henkilötyövuosimäärän nostamista 7 500 henkilötyövuoteen hallitusohjelman tavoitteiden ja kehysrahoituksen mukaisesti. Poliisi suuntaa voimavarojaan eri alueille tietojohtoisesti. Perinteisen poliisitoiminnan muotoja kehitetään edelleen hyödyntämällä teknologian tarjoamat mahdollisuudet ja huomioimalla poliisin palveluiden kehitystyössä eri asiakasryhmien tarpeet.

Suojelupoliisin toiminnassa varmistetaan hallitusohjelman ja kehysrahoituksen tavoitteiden mukaisesti tiedustelulainsäädännön tehokas ja asianmukainen soveltaminen. Näin valtiojohton ja turvallisuusviranomaisten käytössä on mahdollisimman ajantasaista ennakoivaa tiedustelutietoa

päätöksenteon tueksi ja kansallista turvallisuutta uhkaavien ilmiöiden torjumiseksi. Tämä toteutetaan muun muassa jo myönnetyllä resursoinnilla ja toimintaa tukevilla tietojärjestelmillä. Vuonna 2021 suojelupoliisin henkilötyövuositavoite on 500.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman lastensuojelun vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän syyskuussa 2020 valmistuneet ehdotukset ovat paraikaa lausunnoilla. Ehdotukset tähtäävät lastensuojelun toimintaedellytysten parantamiseen ja sijaishuollon kehittämiseen. Työryhmän esityksen tavoitteena on, että lastensuojelun sijaishuollon sisältö ja rakenteet vastaisivat paremmin vaativaa erityistä tukea tarvitsevien lasten tarpeisiin. Lastensuojelun sosiaalityöhön ehdotetaan säädettävän myös vähimmäishenkilöstömitoitus, jonka myötä vuonna 2022 lastensuojelussa voisi yhdellä sosiaalityöntekijällä olla asiakkaanaan enintään 35 lasta. Tämä mahdollistaisi nykyistä paremmat edellytykset tukea lapsia, nuoria ja perheitä lastensuojelun sosiaalityössä.

Helsingissä 15.1.2021

Sisäministeri Maria Ohisalo